

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อวิเคราะห์และพัฒนาการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 87 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาโครงการเกษตรภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย (1) แบบบันทึกการสังเกต ใช้ในการบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกในชั้นเรียน ทั้งด้านการเรียน และความมีระเบียบวินัย การมีส่วนร่วมของนักเรียน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ตลอดจนดำเนินการวิจัย (2) แบบบันทึกสำหรับผู้สอน เป็นแบบบันทึกรายงานผลการปฏิบัติงานในชั้นเรียน (3) แบบประเมินตนเอง (นักเรียน) เป็นการประเมินตนเองในด้านการทำงานร่วมกับเพื่อนและการแก้ปัญหาาร่วมกับผู้อื่น นำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาต่อไป (4) แบบประเมินของกลุ่มเพื่อน เป็นการประเมินโดยเพื่อนร่วมงาน ซึ่งจะให้เห็นข้อแตกต่างที่มีผู้อื่นช่วยมอง (5) การทำแฟ้มผลงาน (Portfolio) ของนักเรียน (6) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ด้านบทบาทของครูผู้สอน การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน เวลาที่ใช้ในการสอน การวัดผลและประเมินผล

โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ซึ่งเป็นกระบวนการของการวางแผน (Planning) การลงมือปฏิบัติตามแผน (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนความคิดเห็นระหว่างผู้ทำวิจัยและผู้ร่วมวิจัย (Reflection) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบตาราง ส่วนของข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การประเมินผล และความคิดเห็นของนักเรียนนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการอธิบายประกอบความเรียง

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของนักเรียนในจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

5.1.1 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาเกษตรกรรม

จากการสังเกตการเรียนการสอนตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ถึง ปีการศึกษา 2546 นั้นโดยภาพรวมพบว่า นักเรียนขาดความรับผิดชอบไม่กระตือรือร้น ไม่สนใจเรียนการสอน ซึ่งเป็นสาเหตุจากการที่นักเรียนไม่ได้เป็นผู้ร่วมคิดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ไม่ตรงตามความสนใจของผู้เรียน จากการประเมินผลการเรียนการสอนแบบปลายเปิด ร้อยละ 60.38 เห็นควรให้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สอนเองคิดว่าต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอน โดยให้นักเรียนเข้ามีส่วนร่วมคิด วางแผน เสนอแนะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น

5.1.2 การพัฒนาการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาเกษตรกรรม

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้ทำการวิจัย ปรับเปลี่ยนวิธีการสอน ในรูปแบบทำโครงการ ให้นักเรียนเข้ามาร่วมคิดกิจกรรม วางแผนการดำเนินงานด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยมีบทบาทในการให้คำปรึกษา และได้พัฒนาการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม มีขั้นตอนดังนี้

1. การเลือกกลุ่มเป้าหมาย

ในการนี้ผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มเป้าหมายจากการลงทะเบียนเรียนวิชาด้านการเกษตรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คือนักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนวิชาโครงการเกษตร และผู้วิจัยได้ถามความสมัครใจของนักเรียนในการเป็นผู้ร่วมวิจัยครั้งนี้ ปรากฏว่ามีจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ จำนวนทั้งหมด 87 คน แบ่งเป็นนักเรียนชาย 39 คน นักเรียนหญิง 48 คน

2. การชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยกับกลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยให้กับนักเรียนที่เรียนวิชาโครงการเกษตรทราบถึง การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม จะดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเข้ามาร่วมคิด ร่วมปฏิบัติกิจกรรม โดยครูผู้สอนมีบทบาทในการให้คำปรึกษาในการดำเนินการ โครงการที่นักเรียนจะต้องปฏิบัติในภาคเรียนนี้ ซึ่ง

นักเรียนสามารถเลือกทำกิจกรรมที่สนใจ ร่วมกันคิดวางแผนการทำงานร่วมกัน ในการนี้ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 7 กลุ่มๆ ละ 12 – 13 คน ให้นักเรียนเลือกกลุ่มเองตามความสมัครใจ สรุปได้มีกลุ่มจำนวน 12 คน 4 กลุ่ม จำนวน 13 คน 3 กลุ่ม และได้ให้คำแนะนำในการเลือกทำโครงการว่า จะต้องพิจารณา เรื่องระยะเวลา สถานที่ งบประมาณในการดำเนินการ

3. การวางแผนกิจกรรม ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนปรึกษาหารือว่าจะทำโครงการอะไร พร้อมนำเสนอ ปรากฏว่า นักเรียนเลือกโครงการปลูกผัก 6 กลุ่ม และโครงการศึกษาดูงาน 1 กลุ่ม โดยให้วางแผนทำตารางปฏิบัติงานล่วงหน้าตั้งแต่เริ่มโครงการถึงสิ้นสุดโครงการ พร้อมกับให้นักเรียนแต่ละคนเตรียมทำ Portfolio เก็บผลงานส่งในปลายภาคเรียน

4. การดำเนินกิจกรรม นักเรียนดำเนินกิจกรรมร่วมกันโดยแบ่งออกเป็น 2 กิจกรรม ดังนี้

4.1 กิจกรรมโครงการปลูกพืช นักเรียนสามารถได้รับความรู้จากการปฏิบัติจริง โดยประยุกต์เนื้อหาวิชาการสู่การปฏิบัติทำให้เกิดทักษะ ได้แนวคิดการวางแผนการปลูกผัก การเก็บเกี่ยวผลผลิต การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง การทำงานร่วมกับเพื่อนๆ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ข้อเสียของกิจกรรมนี้คือ การปฏิบัติต้องใช้ระยะเวลาจึงจะสรุปผลการดำเนินงานได้ ทำให้นักเรียนเกิดความท้อแท้

4.2 กิจกรรมโครงการทัศนศึกษา เป็นการศึกษาค้นหาความรู้นอกห้องเรียน มีสิ่งทำให้นักเรียนสามารถค้นหาข้อมูลจากองค์กรภายนอกได้ตลอดเวลา นักเรียนต้องทำการวางแผนให้ดี เพราะจำกัดในเรื่องของเวลาในการศึกษาดูงานค่อนข้างน้อย โดยนักเรียนกลุ่มนี้ได้ดำเนินการไปศึกษาดูงานจำนวน 2 สถานที่ ดังนี้

1. ศึกษาดูงานสวนสัตว์เชียงใหม่ โดยทำการศึกษาการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ของสัตว์ การให้อาหารสัตว์ ผลที่ได้คือ นักเรียนได้ประสบการณ์ตรงจากการบรรยายของวิทยากร และได้เห็นวิธีการให้อาหารสัตว์ การดูแลรักษาสัตว์ ซึ่งนักเรียนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ศึกษาดูงาน Oasis Spa เพื่อศึกษาค้นหาความรู้ โดยทำการศึกษากระบวนการในการนำสมุนไพรไทยและต่างประเทศ สกัดเอาน้ำมันหอมระเหยมาใช้ประโยชน์ในการบำบัดผ่อนคลายความตึงเครียด นักเรียนได้เห็นวิธีการนำสมุนไพรต่างๆ นำมาวดร่างกายเพื่อช่วยในการบำรุงรักษาผิวพรรณ และการนำเอาน้ำมันหอมระเหยมาผ่านความร้อนทำให้เกิดกลิ่น เมื่อได้รับกลิ่นทำให้รู้สึกผ่อนคลาย นักเรียนยังได้รับความรู้เกี่ยวกับพืชสมุนไพรมากขึ้น และได้สัมผัสของจริง

5. การประเมินผลงานตนเอง และกลุ่มเพื่อน นักเรียนได้ดำเนินการประเมินผลงานของตนเองและของกลุ่มเพื่อน พบว่านักเรียนประเมินผลตนเองได้ร่วมทำงานกับเพื่อนๆ ด้านการ

วางแผน ร้อยละ 64.38 และจากการประเมินผลของกลุ่มเพื่อน ส่วนใหญ่พบว่า มีสมาชิกในกลุ่มกล้าตัดสินใจในการปฏิบัติงาน ร้อยละ 66.67 มีการวางแผนทำงาน ร้อยละ 56.32

5.1.3 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการเรียนของนักเรียนหลังจากการเข้าร่วมวิจัย

ผลการเรียนที่ได้จากการเข้าร่วมวิจัยของนักเรียนพบว่า ส่วนใหญ่มีผลการเรียนอยู่ระหว่าง 3.10 – 4.00 จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 95.40 ผลการเรียนอยู่ระหว่าง 2.10 – 3.00 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.45 ผลการเรียนอยู่ระหว่าง 1.00 – 2.00 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.15 โดยผลการเรียนต่ำสุดคือ เกรด1 ผลการเรียนสูงสุดคือ เกรด4

ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง การมีส่วนร่วมของนักเรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทบาทของครูผู้สอน

นักเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าครูผู้สอนได้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ครูมีความพร้อมในการสอน ครูมีความกระตือรือร้นในการสอนมาก ครูชี้แจงงานต่างๆที่นักเรียนต้องปฏิบัติ ก่อนการดำเนินงาน ครูรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการทำงานกลุ่ม ครูเอาใจใส่ดูแลนักเรียนในระหว่างนักเรียนปฏิบัติ ครูส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น ครูแจ้งจุดที่ควรปรับปรุงให้นักเรียนทราบ ครูใช้เทคนิควิธีการสอนอย่างเหมาะสม และนักเรียนมีความคิดเห็นว่าคุณครูสอนได้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ ครูสอนโดยการอธิบาย

การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

นักเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันต่อการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตนเองได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก คือ เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ฝึกปฏิบัติงานกลุ่ม ได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม ตนเองและเพื่อนได้ร่วมกันทำกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน นำเสนอผลงานของตนเอง ให้ความสนใจในการเรียนวิชานี้ ประกอบสมาชิกในกลุ่มมีส่วนช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ได้แสดงความคิดเห็นประกอบกับการเรียนแบบนี้ช่วยให้ตนเองมีความกระตือรือร้น มีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน ได้อภิปรายในกลุ่ม เรื่องที่นักเรียนมีความคิดเห็นว่าคุณครูสอนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ระดับปานกลาง คือ ได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เพิ่มเติม และได้วิจารณ์ผลงานของเพื่อนๆ

กิจกรรมการเรียนการสอน

นักเรียนเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูจัดให้ คือ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อกลุ่มเพื่อน นักเรียนรู้สึกสนุกสนานกับการเรียนแบบนี้ ส่งเสริมให้นักเรียนมีการทำงานอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมกันคิดถึงประโยชน์ที่จากสิ่งที่เรียนนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดค้นสร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง การเรียนการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนมองเห็นประโยชน์ของวิชาเกษตรขึ้น ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล จำนวนสมาชิกในกลุ่มมีความเหมาะสมแล้ว ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนตรงต่อเวลา

เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

นักเรียนเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอน จำนวน 2 คาบ ต่อสัปดาห์ ต้องการใช้จำนวนชั่วโมงในการเรียนให้มากกว่านี้ และไม่เห็นด้วยกับการเรียนวิชาเกษตรในภาคบ่าย

การประเมินผล

นักเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ตนเองได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การวัดผลการประเมินผลรายบุคคล การประเมินผลรายกลุ่ม และมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาเกษตรกรรม จากการสังเกตการเรียนการสอนตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ถึง ปีการศึกษา 2546 นั้น โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนขาดความรับผิดชอบไม่กระตือรือร้น ไม่สนใจเรียนการสอน ซึ่งเป็นผลจากการที่นักเรียนไม่ได้เป็นผู้ร่วมคิดกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่ตรงตามความสนใจของผู้เรียน ทำให้ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สอนเองต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอน โดยให้นักเรียนเข้ามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอรรถีย์ มูลคำ และคณะ (2542) ว่าการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนวิชาเกษตร โดยเน้นการเรียนให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ นั้น น่าจะเป็นทางเลือกที่จะทำให้เด็กเห็นความสำคัญของอาชีพการเกษตรที่มีต่อความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางลักษณะสำคัญต่อไปนี้จะช่วยให้เราเข้าใจเรื่องของการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้มากขึ้น

5.2.2 การพัฒนาการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาเกษตรกรรม การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมมากที่สุดนั้น

โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการในรูปแบบของการจัดทำโครงการเกษตร โดยผู้วิจัยมีบทบาทในการให้คำปรึกษาซึ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด การวางแผนงาน การฝึกปฏิบัติ การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ตามแนวคิดของสมศักดิ์ ภูวิภาคารวรรณ (2545) ได้กล่าวถึงนิยามและหลักการของการเรียนแบบทำโครงการไว้ว่า การเรียนแบบให้ผู้เรียนจัดทำ โครงการตามความสนใจของผู้เรียน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสวงหาประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น และสามารถแสดงออกโดยใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองได้อย่างกว้างขวาง ผู้เรียนจะได้รับการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง และสอดคล้องกับอรรถีย์ มูลคำ และคณะ (2542) ที่กล่าวว่าผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กระบวนการเรียนรู้จะต้องเป็นไปในลักษณะของการกระทำกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ ภายใต้บรรยากาศที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกคนได้มีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมทุกรูปแบบทุกขั้นตอน นับตั้งแต่การกำหนดเนื้อหา การวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ไม่ใช่เข้าร่วมกิจกรรมที่ถูกกำหนด หรือถูกวางแผนไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้รวมถึงการมีส่วนร่วมในการประเมินผลด้วย เพื่อการประเมินที่ถูกต้องต่อเนื่องและเพื่อปรับปรุงการวางแผนการเรียนการสอนในโอกาสต่อไป

ดังผลการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ พบว่านักเรียนมีความภาคภูมิใจ เกิดความสนุกสนานเมื่อได้ลงมือปฏิบัติ เกิดความสามัคคีในกลุ่มเพื่อน ตามผลการวิจัยของสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ (2540, อ่างโนนถุมล ลาน้ำเที่ยง, 2545) พบว่า ผู้สอนเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง มีการใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนสนุกสนานกับการเรียน ไม่เบื่อหน่าย มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนและทำกิจกรรมต่างๆ นอกจากนี้ นักเรียนได้ทราบถึงการวางแผนการตลาดในการจำหน่ายผลผลิต การกำหนดราคา เห็นถึงการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีอิสระในการทำงาน รู้จักคิดแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ในกิจกรรมที่ตนเองเป็นผู้ดำเนินงาน ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมาก ได้ศึกษาหาความรู้นอกห้องเรียน แลกเปลี่ยนความรู้กับบุคคลภายนอก การเกษตรภายนอกห้องเรียนมีสิ่งที่น่าสนใจให้ศึกษาอีกมากมาย ผู้สอนเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี, 2542) ได้ระบุแนวทางให้สถานศึกษาดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการเรียนรู้อย่าง

ต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่างๆอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกรายวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของประสาท บุนเธิง (2545) พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมกำหนด และเลือกวิธีการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบกระบวนการหรือวิธีการเรียนรู้ของตนเอง และการลงมือปฏิบัติจริง ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยกันเป็นกลุ่ม มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และผู้เรียนกับกลุ่มเพื่อน

5.2.3 จากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการมีส่วนร่วมของนักเรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สรุปได้ว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนจัดในระดับมาก เพราะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนมีความพร้อมในการสอน มีความกระตือรือร้นในการสอนมาก มีการชี้แจงงานต่างๆ ที่นักเรียนต้องปฏิบัติก่อนการดำเนินงาน รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการทำงานกลุ่ม เอาใจใส่ดูแล นักเรียนในระหว่างนักเรียนปฏิบัติ ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น แฉ่งจุดที่ควรปรับปรุงให้นักเรียนทราบ ใช้เทคนิควิธีการสอนอย่างเหมาะสม แต่นักเรียนมีความคิดเห็นว่าครูผู้สอน สอนโดยการอธิบายระดับปานกลางกลาง เนื่องมาจากมีนักเรียนบางคนที่ไม่เคยเรียนวิชาโครงการเกษตรนี้มาก่อน เกิดความไม่เข้าใจกระบวนการดำเนินงาน จึงอยากให้ผู้สอนอธิบายวิธีการทำโครงการให้มากกว่านี้ ซึ่งการอธิบายมากเกินไปจะทำให้ผู้เรียนไม่เกิดการเรียนรู้ถึงวิธีการวางแผนด้วยตนเอง และเมื่อเกิดปัญหาขึ้นจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้

การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมาก คือ เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ฝึกปฏิบัติงานกลุ่ม มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม ร่วมกันทำกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน นำเสนอผลงานของตนเอง ให้ความสนใจในการเรียนวิชานี้ ประกอบสมาชิกในกลุ่มมีส่วนช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ได้แสดงความคิดเห็นประกอบกับการเรียนแบบนี้ช่วยให้ตนเองมีความกระตือรือร้น มีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน ได้อภิปรายในกลุ่ม รู้จักคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ดังแนวคิดของเอกรินทร์

สี่มหาศาล (2546) ที่กล่าวว่า การลงมือปฏิบัติจริงช่วยให้ผู้เรียนสามารถถ่ายโอนประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปสู่สถานการณ์ใหม่ ได้ดีกว่าการใช้ความรู้เพื่อทดสอบผลของการสอนต่างๆ ไป ผู้เรียนได้ใช้ความคิดและแสวงหาวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมกับความสามารถและมีความหมายต่อตนเอง ผู้เรียนจะมีความ มุ่งมั่นต่อการลงมือปฏิบัติงานให้สำเร็จ เพราะผู้เรียนเป็นผู้คิดวางแผนปฏิบัติ จึงต้องการผลที่ตนคาดหวัง ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่คิด อยากรทดลอง และค้นหาคำตอบด้วยตนเอง โดยกำหนดปัญหาที่ท้าทายและกระตุ้นให้นำไปใช้ในชีวิตจริงได้ กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีคิด มีระเบียบวิธีการคิดอย่างถูกต้อง เป็นเหตุเป็นผล และแสวงหาแนวทางปฏิบัติของตนเอง

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูจัดให้ได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อกลุ่มเพื่อน รู้สึกสนุกสนานกับการเรียน ทำงานอย่างเป็นระบบ นำประโยชน์จากสิ่งที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิต คิดค้นสร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง การเรียนการสอนแบบนี้ทำให้มองเห็นประโยชน์ของวิชาเกษตรขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของทองคำ วงศ์คม (2545) พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการร่วมทำกิจกรรมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เมื่อจบการเรียนการสอนวิชาเกษตรแล้วนำไปประกอบอาชีพได้ มีความสุขในการเรียนการสอน มีความภาคภูมิใจที่ได้เรียนวิชาเกษตร โดยมีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

การประเมินผลนักเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ตนเองได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การวัดผล การประเมินผลรายบุคคล การประเมินผลรายกลุ่ม และมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน ดังแนวคิดเอกรินทร์ สี่มหาศาล (2546) ที่ว่าการจัดการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน การประเมินจึงกลายเป็นหน้าที่และเป็นการทำงานร่วมกัน ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน ที่ควรจะมีการพบปะ อภิปราย แสดงความคิดเห็น และเสนอแนะแนวทางปฏิบัติร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการเรียนการสอน และการประเมินผลที่เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน

5.3 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงนั้น สิ่งสำคัญ คือ การที่ผู้เรียนจะมีความรับผิดชอบต่อการทำงาน การทำงานร่วมกับคนอื่นๆ การดูแลเอาใจใส่งานที่ดำเนินการอยู่มากขึ้น เพียงใดนั้น จากการสังเกตของผู้วิจัยเห็นว่า นักเรียนหญิงจะมีความรับผิดชอบต่อการทำงานดีกว่านักเรียนชาย ความตั้งใจในการทำงานขึ้นอยู่กับตัวบุคคล และนักเรียนบางคนจะสามารถทำงานภาคปฏิบัติได้ดีกว่าการสอบทฤษฎี ส่วนตัวผู้สอนเองต้องปรับเปลี่ยนบทบาทการเป็นผู้สอนมาเป็นเพียงผู้ให้

คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางการทำกิจกรรมมากขึ้น อาจจะมีผลทำให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ทำการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร หรือศึกษานิเทศก์ ในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนสอนวิชาเกษตรแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียนต่างๆ
2. ทำการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของนักเรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved